

สรุปผลการวิจัยและขอ เสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษามโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์ที่นักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงได้รับจากการ เรียนในวิทยาลัยครู และเพื่อศึกษาวิธีสอนสังคมศึกษาที่อาจารย์ใช้ในการพัฒนามโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์ ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง รวมทั้ง เพื่อหาขอ เสนอแนะวิธีการพัฒนาการสอนสังคมศึกษาที่จะส่งเสริมให้นักศึกษา เกิดมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์ในวิทยาลัยครู โดยมีสมมุติฐานคือวิธีสอนแบบต่าง ๆ ของอาจารย์ยอมมีอิทธิพลต่อมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูงในวิทยาลัยครู วิธีการวิจัยใช้วิธีส่งแบบสอบถามอาจารย์ผู้สอนวิชาภูมิศาสตร์ทุกคนในวิทยาลัยครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 63 คน และทดสอบนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง วิชาเอกสังคมศึกษาซึ่ง เรียนจากวิทยาลัยครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 392 คน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบธรรมคา (Simple Random Sampling)

แบบสอนที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยอาศัย เกณฑ์ของหลักสูตรสภาการฝึกหัดครู พ.ศ.2519 เกี่ยวกับวิชาภูมิศาสตร์กายภาพและภูมิศาสตร์-เศรษฐกิจ กอนนำไปใช้ผู้วิจัยได้วิเคราะห์แบบสอนโดยทดสอบกับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ภาคตะวันออก วิทยาลัยครูจันทบุรี จำนวน 40 คน และนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ภาคตะวันออก วิทยาลัยครูธนบุรีจำนวน 48 คน นำผลมาวิเคราะห์ความเชื่อมั่น (Reliability) ได้ .725 และ .745 ตามลำดับ แล้วจึงนำแบบสอนนี้ไปใช้กับตัวอย่างประชากร จากนั้นนำคะแนนที่ได้มาวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One Way Analysis of Variance) แล้วนำคะแนนเฉลี่ยทั้ง 14 วิทยาลัยครูมาทดสอบความแตกต่างแต่ละคู่ด้วยวิธีการ

ของคันทัน (Duncan's New Multiple Range Test) ปรากฏว่าคะแนนในทัศน
ทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาวิทยาลัยครูที่ 3 แยกต่างจากวิทยาลัยครูที่ 7, 6, 10, 1,
14, 12, 13, 2, 5, 8, 9 และ 11 วิทยาลัยครูที่ 4 แยกต่างจากวิทยาลัยครู
ที่ 7, 6, 10, 1, 14 และ 12 วิทยาลัยครูที่ 11 แยกต่างจากวิทยาลัยครูที่ 7, 6,
10, 1 และ 14 วิทยาลัยครูที่ 9 แยกต่างจากวิทยาลัยครูที่ 7, 6, 10 และ 1
และวิทยาลัยครูที่ 8 และ 5 แยกต่างจากวิทยาลัยครูที่ 7 และ 6 อย่างมีนัยสำคัญ
ที่ระดับ .01

สำหรับแบบสอบถามที่ใช้ในการ เก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ตอน
ตอนแรกถามเกี่ยวกับตัวครูผู้สอนโดยทั่วไป ตอนที่ 2 ถามเกี่ยวกับวิธีสอนที่ใช้ในการ
พัฒนามโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษา รวม 9 เรื่องคือ การบรรยาย การสอนตาม-
ตำรา การสอนโดยให้คนกว่าหาความรู้ การสอนโดยใช้ข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน
การสอนโดยวิธีแก้ปัญหา การสอนโดยการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน การสอนแบบสืบสอบ
การสอนโดยใช้วิทยากร และการวัดผลการสอน รวม 72 ข้อ ก่อนนำไปใช้กับกลุ่ม-
ตัวอย่างก็นำไปทดลองใช้กับอาจารย์ผู้สอนวิชาภูมิศาสตร์ในวิทยาลัยครูที่มีใจเลือกไว้
เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 คน เพื่อปรับปรุงแก้ไขก่อนและนำผลที่ได้มาหาการอย่าละว่า
วิธีใดทำบ่อยมาก ปานกลาง เป็นบางครั้งหรือไม่ทำเลย โดยแยกออกเป็น 2 กลุ่ม ตามผล
การทดสอบของนักศึกษาที่แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. คะแนนมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการ-
ศึกษาชั้นสูง วิทยาลัยครูที่ 3 แยกต่างจากวิทยาลัยครูที่ 7, 6, 10, 1, 14, 12, 13,
2, 5, 8, 9 และ 11 วิทยาลัยครูที่ 4 แยกต่างจากวิทยาลัยครูที่ 7, 6, 10, 1,
14 และ 12 วิทยาลัยครูที่ 11 แยกต่างจากวิทยาลัยครูที่ 7, 6, 10, 1 และ 14
วิทยาลัยครูที่ 9 แยกต่างจากวิทยาลัยครูที่ 7, 6, 10 และ 1 วิทยาลัยครูที่ 8 และ 5
แยกต่างจากวิทยาลัยครูที่ 7 และ 6 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แต่เพื่อสะดวกในการ
วิจัยจึงได้แยกคะแนนมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาวิทยาลัยครูต่าง ๆ

ออกเป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่ไคคะแนมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์สูง ประกอบด้วยวิทยาลัยครู
ที่ 3 และ 4 และกลุ่มที่ไคคะแนมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์ต่ำ ประกอบด้วยวิทยาลัยครู
ที่ 7, 6, 10, 1, 14 และ 12

2. อาจารย์ที่เป็นตัวอย่างประชากรจำนวน 63 คน เป็นชาย 32 คน
หญิง 31 คน เป็นอาจารย์ที่สมรสแล้ว 52 คน ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี
ไคจูชิสามัญ ม.6 หรือ ม.ศ.3 มากที่สุดจำนวน 40 คน ส่วนมากมีวุฒิครูคือการศึกษา-
มัธยมศึกษา (กศ.ม.) จำนวน 32 คน ระยะเวลาที่เคยเป็นครูระหว่าง 6 – 10 ปี
มากที่สุด 28 คน, 16 – 20 ปี 16 คน และเคยสอนสังคมศึกษามาแล้ว 6 – 10 ปี
มากที่สุด 31 คน, 1 – 5 ปี 16 คน

3. วิธีสอนที่อาจารย์ใช้ในการพัฒนานิทัศน์ทางภูมิศาสตร์แล้วทำให้นักศึกษามี
นิทัศน์ทางภูมิศาสตร์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ระหว่าง
วิทยาลัยครูที่ 3 และ 4 รวม 2 วิทยาลัยครู กับวิทยาลัยครูที่ 7, 6, 10, 1, 14
และ 12 รวม 6 วิทยาลัยครู วิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่ใช้ในการพัฒนานิทัศน์ทาง-
ภูมิศาสตร์แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดระหว่างสองกลุ่มกล่าวคือ

3.1 การบรรยาย อาจารย์ใน 2 วิทยาลัยครูใช้วิธีบรรยายน้อยมาก
คือ การอธิบายหรือบรรยายแล้วยกตัวอย่างประกอบ และทำปานกลางคือสอนโดย
การบรรยายแล้วให้นักศึกษาค้นคว้ารายงานบางเรื่อง แต่ใน 6 วิทยาลัยครูใช้วิธี
การบรรยายน้อยมากคือ อธิบายหรือบรรยายให้นักศึกษาฟัง

3.2 การสอนตามตำรา วิธีนี้อาจารย์ทั้ง 2 กลุ่มใช้แตกต่างกันน้อยมาก
ส่วนใหญ่ทำน้อยมากเหมือนกันคือใช้ตำราหลายเล่มจากหลายสำนักพิมพ์ และทำเป็น-
บางครั้งหรือไม่ทำเลยเหมือนกันคือใช้ตำราเล่มเดียว ที่แตกต่างกันคืออาจารย์
ใน 2 วิทยาลัยครูให้นักศึกษาอ่านค้นคว้าจากแหล่งวิทยากร. แต่ใน 6 วิทยาลัยครู
ให้นักศึกษาอ่านหนังสือประกอบมาก ๆ ในระดับปานกลาง

3.3 การให้ค้นคว้าหาความรู้ อาจารย์ใน 2 วิทยาลัยครูใช้บ่อยมากคือ
ให้นักศึกษารายงานผลการค้นคว้า เป็นรายบุคคลและเป็นหมู่ ที่ใช้ปานกลางคือให้นักศึกษา

หาความรู้จากแหล่งวิทยากรในชุมชน ส่วนในอีก 6 วิทยาลัยครูให้นักศึกษาค้นคว้าทำรายงานบ่อยมากแต่ไม่มีการรายงานผลการค้นคว้า

3.4 การไขข่าวและเหตุการณ์ประจำวัน อาจารย์ใน 2 วิทยาลัยครูไขบ่อยมากคือให้นักศึกษาอธิบายภาพและปรากฏการณ์ที่สำคัญทางภูมิศาสตร์ และวิธีที่ไขปานกลางคือให้นักศึกษารูจัก เลือกรักษาข่าวที่สำคัญและไข เนื้อ เรื่องจากข่าวประกอบการสอนในชั่วโมง ส่วนในอีก 6 วิทยาลัยครูสอนโดยให้นักศึกษาเปรียบเทียบและแสดงความคิดเห็นจากข่าวและวิจารณ์บ่อยมาก

3.5 การแก้ปัญหา อาจารย์ใน 2 วิทยาลัยครูไขบ่อยมากคือถารสร้างสถานการณ์ขึ้นมาให้นักศึกษาคิดปัญหาที่จะเกิดขึ้น และวิธีที่ไขปานกลางคือให้นักศึกษาค้นปัญหาเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน ส่วนในอีก 6 วิทยาลัยครูนำปัญหาในชีวิตประจำวันมาให้ นักศึกษาคิดวิพากษ์วิจารณ์และหาทางแก้ไขบ่อยมาก

3.6 การไขอุปกรณ์ประกอบการสอน วิธีนี้ทั้งสองกลุ่มไขแตกต่างกันบ่อยมากส่วนใหญ่ทำบ่อยเหมือนกัน ที่แตกต่างกันคืออาจารย์ใน 2 วิทยาลัยครูไขเอกสาร จุลสาร วารสาร จากหน่วยราชการและสำนักงานแดงชาวต่าง ๆ แต่อาจารย์ใน 6 วิทยาลัยครูไขหนังสือพิมพ์รายวันและรายสัปดาห์ประกอบในระคับปานกลาง

3.7 การสอนแบบสืบสอบ อาจารย์ใน 2 วิทยาลัยครูไขบ่อยมากคือให้ รุจักทำนายโดยรวบรวมข้อมูลมาทดสอบสมมุติฐาน และวิธีที่ไขปานกลางคือให้ซักถาม แง่คิด ปัญหา โต้แย้งควยเหตุผล แต่ในอีก 6 วิทยาลัยครูไขวิธีให้รุจักคิดหาเหตุผล จากปรากฏการณ์ต่าง ๆ ทางภูมิศาสตร์บ่อยมาก

3.8 การไขวิทยากร อาจารย์ใน 2 วิทยาลัยครูไขบ่อยมากคือเชิญวิทยากรจากแหล่งความรู้ในท้องถิ่นในรูปแบบของการไปศึกษานอกสถานที่ และวิธีที่ไขปานกลางคือเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักศึกษา แต่ในอีก 6 วิทยาลัยครูไขวิธีเชิญวิทยากรในท้องถิ่นมาให้ความรู้แก่นักศึกษาน้อยมาก

3.9 การวัดผลการสอน อาจารย์ทั้ง 2 กลุ่มไขวิธีทดสอบเมื่อจบภาค การศึกษาบ่อยเหมือนกัน ที่แตกต่างกันคืออาจารย์ใน 2 วิทยาลัยครูไขวิธีสังเกต

การกระทำของนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน ทดสอบเมื่อเรียนจบในแต่ละเรื่อง ในระดับปานกลาง แต่ในอีก 6 วิทยาลัยครูใช้วิธีทดสอบโดยให้นักศึกษาทำรายงาน ส่งเป็นเทอม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ตามสมมุติฐานของการวิจัยที่ว่า วิธีสอนแบบต่าง ๆ ของอาจารย์ย่อมมีอิทธิพลต่อการพัฒนาโน้ตค้นทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง ปรากฏว่าผลเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ คือวิธีสอนของวิทยาลัยครูที่ 3 และ 4 แตกต่างจากวิทยาลัยครูที่ 7, 6, 10, 1, 14 และ 12 ดังตารางที่ 7 - 15 และทำให้โน้ตค้นทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01

2. การที่วิทยาลัยครูที่ 3 และ 4 ได้คะแนนเฉลี่ยโน้ตค้นทางภูมิศาสตร์แตกต่างจากวิทยาลัยครูที่ 7, 6, 10, 1, 14 และ 12 และทำให้โน้ตค้นทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ถ้าพิจารณาแล้วการที่นักศึกษาวิทยาลัยครูที่ 7, 6, 10, 1, 14 และ 12 ได้คะแนนเฉลี่ยโน้ตค้นทางภูมิศาสตร์ต่ำนั้น อาจเป็นเพราะอาจารย์ใช้วิธีสอนบางวิธีน้อยเกินไป คือ

2.1 การสอนแบบสืบสอบ อาจารย์ส่วนมากใช้วิธีนี้ในระดับปานกลาง ซึ่งน่าจะใช้วิธีการสอนแบบสืบสอบใหม่มากกว่านี้ เพราะเป็นวิธีที่สำคัญวิธีหนึ่งที่จะช่วยพัฒนาโน้ตค้นทางภูมิศาสตร์ของนักศึกษาโดยเฉพาะในเรื่องใหญ่จักทำนายโดยรวมรวมข้อมูลมาทดสอบสมมุติฐาน ใหญ่จักการสังเกตและหาเหตุผลจากการสังเกต ซึ่งวิธีดังกล่าวเป็นเทคนิคการสอนแบบใหม่ จึงน่าจะนำวิธีการดังกล่าวมาใช้ใหม่มากขึ้นซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ ปารีชาติ วรรณประภา¹ และ เดนนิส อาร์ คาร์ไมเคิล (Dennes R. Carmichael)² ได้กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2

¹ ปารีชาติ วรรณประภา, เรื่องเดิม.

² Dennes R. Carmichael, op. cit.

2.2 การสอนโดยใช้วิทยากร อาจารย์ส่วนมากใช้วิธีนี้น้อยมาก วิธีนี้นับว่าเป็นวิธีที่เป็นประโยชน์มากต่อการเรียนการสอนวิชาภูมิศาสตร์ เพราะเป็นการช่วยเสริมให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิชาภูมิศาสตร์สูงขึ้น เช่น วิทยากรในท้องถิ่นหรือที่มีชื่อเสียงทางภูมิศาสตร์ โดยเฉพาะมาให้ความรู้แก่นักศึกษา และในรูปของการไปศึกษานอกสถานที่ ซึ่งเท่ากับว่านักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงจากแหล่งความรู้ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แซมมวล กันกัน (Samuel Duncan)¹ ที่พบว่า การจัดกิจกรรมเป็นสิ่งสำคัญมาก การพานักเรียนไปศึกษานอกสถานที่และใช้ชุมนุมชม เป็นแหล่งความรู้ จะช่วยให้การสอนวิชาภูมิศาสตร์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

2.3 การใช้อุปกรณ์ประกอบการสอน อาจารย์ส่วนมากใช้วิธีนี้ในระดัปลานกลาง ซึ่งน่าจะได้มีการใช้อุปกรณ์ประกอบการสอนมากกว่านี้ เพราะการใช้อุปกรณ์ทางโสตทัศนศึกษาประกอบการสอน เช่น ภาพยนตร์ ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว และอุปกรณ์ที่เป็นของจริง จะทำให้นักศึกษาเข้าใจและมีโน้ตสันทางภูมิศาสตร์ดีกว่า ซึ่งตรงกับผลการวิจัยของ แอน โร เรม วัตส์ (Ann Rorem Watts)² และบุญลวน บุญเกิดราม³ ที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของ แอร์ฮาร์ท และ เมลแลนเดอร์ (Rainer R. Erhart, and Davis S. Mellander)⁴ ที่กล่าวว่า การใช้อุปกรณ์การสอนเพื่อช่วยในการสอนจะทำให้การสอนวิชาภูมิศาสตร์ได้ผลดียิ่งขึ้น

¹ Samuel Duncan, op. cit.

² Ann Rorem Watts, op. cit.

³ บุญลวน บุญเกิดราม, เรื่องเดิม.

⁴ Rainer R. Erhart, and Davis S. Mellander, "Experience with and Audio Visual - Tutorial Laboratory," The Journal of Geography 68 (February 1969) : 88 - 92.

2.4 วิธีแก้ปัญหา อาจารย์ส่วนมากใช้วิธีนี้ในระดับปานกลางซึ่งน่าจะใช้มากกว่านี้ เพราะเป็นวิธีที่สำคัญช่วยให้เด็กศึกษารูจักคิด วิพากษ์วิจารณ์ และหาทางแก้ไข ปัญหาที่เกิดขึ้น เป็นการนำเอาความรู้ทางวิชาภูมิศาสตร์ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง และสังคม ซึ่งสอดคล้องกับข้อเสนอแนะจากการวิจัยของ ปารีชาติ วรรณประภา¹ โททส์วไรแล้วในบทที่ 2

2.5 การค้นคว้าหาความรู้ วิทยาลัยครูบางแห่งมีหนังสือเกี่ยวกับ วิชาภูมิศาสตร์น้อยเกินไป จึงไม่เป็นการช่วยส่งเสริมการค้นคว้า อีกทั้งหนังสือเกี่ยวกับ วิชาภูมิศาสตร์ที่เป็นภาษาไทยนั้นมีน้อย ส่วนใหญ่เป็นภาษาต่างประเทศ ซึ่งนักศึกษา ส่วนใหญ่ติดขัดเรื่องภาษาอังกฤษจึงไม่สามารถจะหาความรู้ได้ก็พอ อย่างไรก็ตาม ทองสมุคณันพบว่า เป็นแหล่งที่ให้นักศึกษาค้นคว้าได้เป็นอย่างดีซึ่งจะเป็นผลทำให้การเรียน การสอนวิชาภูมิศาสตร์มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งตรงกับรายงานการวิจัยของ วิลเลียม บี ฟิงก์ (William B. Fink)² และคณะ โททส์วไรทำการวิจัยการสอนสังคมศึกษาในประเทศ ฟิลิปปินส์กล่าวว่า "การสอนสังคมศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพยังต้องการทองสมุคเพื่อ เป็นที่ค้นคว้าหนังสือ และวัสดุประกอบการเรียนการสอน"

การสอนวิชาภูมิศาสตร์ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาชั้นสูง เพื่อ เน้น ให้นักศึกษาเกิดมโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์นั้น ถ้าอาจารย์ผู้สอนจะต้องนำเทคนิคและวิธีการ-ต่าง ๆ มาใช้ให้มากขึ้น และวิธีการสอนตามที่อาจารย์ในกลุ่ม 2 วิทยาลัยครูนี้จะเป็นแนวทางที่ควรพิจารณานำไปใช้พร้อมทั้งนำวิธีสอนวิธีอื่นที่เห็นว่าเหมาะสม ไปปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

¹ ปารีชาติ วรรณประภา, เรื่องเดิม.

² William B. Fink, et al. , "Social Studies in Luzon Public Schools," The Education Quartetly 10 (June 1962), : 46 - 55.

ขอ เสนอแนะ

ขอ เสนอแนะสำหรับอาจารย์ผู้สอนวิชาภูมิศาสตร์

1. อาจารย์ผู้สอนควรวางแผนการสอนระยะยาวตลอดภาคเรียน ตั้งจุดมุ่งหมายให้ชัดเจน จะได้เป็นแนวทางจัดกิจกรรม การใช้อุปกรณ์ และการวัดผลรวบ
2. ในการสอน เนื้อหาวิชาภูมิศาสตร์ เพื่อพัฒนามโนทัศน์ทางภูมิศาสตร์ ให้แก่นักศึกษานั้น อาจารย์ผู้สอนควร เรียนรู้ เทคนิควิธีสอนต่าง ๆ และนำมาใช้ให้มากที่สุด เพราะการใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีย่อมดีกว่าการยึดวิธีสอนอย่างหนึ่งอย่างใด เพียงอย่างเดียว
3. อาจารย์ผู้สอนควรปรับปรุงตัวเอง ติดตามความเคลื่อนไหว และ ความก้าวหน้าของวิชาภูมิศาสตร์อยู่เสมอ และพยายามปรับปรุงตนเองให้มีความรู้ ในสาขานี้กว้างขวางอย่างแท้จริง เพื่อจะเป็นผลต่อการสอนต่อไป และในการสอน ทุกครั้งควร เตรียมการสอน เป็นอย่างดี
4. การแก้ปัญหาการขาดแคลนแหล่งคนควานั้น อาจารย์ผู้สอนจะต้อง พยายามแสวงสร้งขบประมาณในภาควิชาจัดซื้อตำราที่ เกี่ยวกับวิชาภูมิศาสตร์ให้มากขึ้น

ขอ เสนอแนะสำหรับผู้บริหารวิทยาลัย

1. ในการจัดอาจารย์เข้าสอนวิชาภูมิศาสตร์ โดยให้สังกัดภาควิชา ภูมิศาสตร์นั้น ควร เป็นอาจารย์ที่มีความรู้หรือผ่านการศึกษาในสาขาวิชาภูมิศาสตร์ มาโดยตรง เพราะผู้ที่ผ่านการศึกษาด้านนี้มาโดยตรงย่อมรู้หลักเกณฑ์ และ เทคนิค วิธีต่าง ๆ อย่างแท้จริง
2. ในการสอน ควรอำนวยความสะดวกในด้านต่าง ๆ เช่น การไป- ศึกษานอกสถานที่ และอื่น ๆ ตามความเหมาะสม เพราะการ เรียนการสอนวิชา- ภูมิศาสตร์จะให้ประสิทธิภาพก็ขึ้นจะขาดการหาประสบการณ์ตรงไม่ได้เลย

3. ควรร่วมกับชุมชนโดยการส่งเสริมให้อาจารย์ทำการวิจัยทาง-
 ภูมิศาสตร์ในท้องถิ่นนั้น เพื่อเป็นแนวทางให้อาจารย์และนักศึกษาได้ใช้ความรู้ของตน
 เป็นประโยชน์ต่อชุมชนให้มากขึ้น และเพื่อให้ได้ปฏิบัติโดยแท้จริง

ข้อเสนอแนะสำหรับกระทรวงศึกษาธิการ

1. กรมการฝึกหัดครูควรมีการวิจัยติดตามผลการใช้หลักสูตรสังคมศึกษา
 ของสภาการฝึกหัดครู พ.ศ.2519 ในระดับประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาระดับชั้นสูง และควร
 ปรับปรุงหลักสูตรการสอนวิชาภูมิศาสตร์ให้เป็นไปตามขอ เสนอแนะของคณะอาจารย์ผู้สอน
 ที่เป็นตัวอย่างการวิจัยครั้งนี้
2. กรมการฝึกหัดครูควรส่งเสริมการผลิตตำราทางวิชาการในสาขา
 วิชาภูมิศาสตร์อย่างจริงจัง และควรส่งเสริมการแปลตำราจากภาษาต่างประเทศ
 มาเป็นภาษาไทยในสาขาวิชาที่กว้างขวางยิ่งขึ้น
3. ควรมีการจัดสัมมนาอาจารย์ผู้สอนวิชาภูมิศาสตร์ในวิทยาลัยครู
 อย่างน้อยปีละ 1-2 ครั้ง ทั้งนี้ เพื่อแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นและความรู้ทางวิชาการอันจะเป็น
 ประโยชน์ต่อไป

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาและวิจัยเปรียบเทียบผลของวิธีสอนวิชาภูมิศาสตร์
 ในแบบต่าง ๆ กันให้มากยิ่งขึ้น
2. ควรมีการวิจัยในทัศนทางภูมิศาสตร์กับนักศึกษาระดับประกาศนียบัตร-
 วิชาการศึกษาระดับชั้นสูงในวิทยาลัยครูภาคอื่น ๆ นอกเหนือจากภาคกลาง
3. ควรมีการวิจัยในทัศนทางภูมิศาสตร์ในสถาบันต่าง ๆ ที่ผลิตครูผู้สอน
 วิชาภูมิศาสตร์ในคณาองค์ประกอบอื่น ๆ ที่นอกเหนือจากวิธีสอน